

Werk uitvoeren voor natuur in Wooldse Veen

Nieuwsbrief Natura 2000-gebied Wooldse Veen

Nummer 2, november 2017

Het Wooldse Veen is een van de belangrijkste hoogvenen in Nederland en maakt deel uit van Natura 2000, een samenhangend natuurnetwerk van beschermde natuurgebieden in Europa. Met deze nieuwsbrief informeren wij u over de uitvoering van maatregelen om de bijzondere natuur in dit gebied te behouden.

Bijzondere natuur beschermen en versterken

Het Wooldse Veen is samen met het Duitse Burlo Vardingholter Venn een waardevol hoogveen met veenputten en veendijken. In de veenputten groeit nieuw hoogveen met zonnedauw, lavendelheide, kleine veenbes en veenmos. Door de grote afwisseling in de bodem en natte en droge plekken komen er veel bijzondere planten en dieren voor. Bijvoorbeeld de zwarte heidelibel, de grote keizerlibel en de hoogveenglanslibel. Het groentje is de meest karakteristieke vlinder in het gebied. Andere zeldzame dieren die je in het veen kunt treffen zijn kamsalamander, hazelworm, gladde slang en das. Karakteristieke broedvogels zijn de wintertaling, nachtzwaluw, waterral en watersnip. Ook broedt af en toe de grauwe klauwier in het Wooldse Veen.

Deze bijzondere natuur willen we behouden en versterken. Veel zeldzame planten en dieren hebben het namelijk moeilijk. Hun leefgebied is klein, de lucht is te zuur en de grond is te droog en te voedselrijk. Als we de omstandigheden verbeteren, dan kan de natuur zich herstellen en is ze beter bestand tegen onder andere stikstof in de bodem.

Hazelworm

provincie Gelderland

V.l.n.r. U. Hassefras, Gebiedsmanager Achterhoek Natuurmonumenten, G.J. de Fijter, Programmamanager Natuur en Landschap provincie Gelderland, R. Roeters, Gebiedsmanager Veluwe Achterhoek Staatsbosbeheer, R. Gerard, Directeur Waterschap Rijn en IJssel.

Gezamenlijke voorbereiding natuurherstel Oost-Gelderse natuurgebieden

Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Waterschap Rijn en IJssel en provincie gaan in nauwe samenwerking aan de slag met het natuurherstel in 5 Natura 2000-gebieden. Door de werkzaamheden samen voor te bereiden, in plaats van ieder voor zich, verloopt de voorbereiding efficiënter, effectiever en is goedkoper. Het gaat om 4 Natura 2000-gebieden vlak bij Winterswijk en Stelkampsveld, een Natura 2000-gebied bij Lochem.

Eén gezamenlijk plan voor elk Natura 2000-gebied

Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Waterschap Rijn en IJssel en provincie Gelderland hebben op 27 september 2017 een realisatieovereenkomst per gebied ondertekend. Daarin staat onder meer dat zij samen plannen opstellen voor het inrichten en beheer van de 5 gebieden. Voor Wooldse Veen hebben Natuurmonumenten, Waterschap Rijn en IJssel en provincie de overeenkomst ondertekend. Uiterlijk 1 juli 2019 moet er voor elk gebied een gezamenlijk plan liggen voor het uitvoeren van de inrichtingsmaatregelen. De maatregelen moeten zijn uitgevoerd voor 1 juli 2021.

Makkelijker voor belanghebbenden: één aanspreekpunt

De partijen hebben afgesproken samen de benodigde onderzoeken uit te laten voeren, bijvoorbeeld archeologisch en ecologisch onderzoek en onderzoek naar de waterhuishouding. Dat geldt ook voor de aanvraag van vergunningen, de aanpassing van het bestemmingsplan, het maken van een bestek voor de inrichting en de aanbesteding van de uitvoering. Voordelen voor belanghebbenden zijn een gezamenlijk plan per gebied en één aanspreekpunt per gebied.

Eén coördinerende partij per gebied

Per gebied is één organisatie benoemd die alle overeengekomen werkzaamheden gaat coördineren. Voor Korenburgerveen en Wooldse Veen is dat Natuurmonumenten die daar veel gronden in eigendom heeft. In Willinks Weust is Staatsbosbeheer de coördinerende partij. In Stelkampsveld en Bekendelle is dat Waterschap Rijn en IJssel.

Projectorganisatie Wooldse Veen

Het voorbereiden en uitvoeren van de maatregelen die nodig zijn voor de natuur in Wooldse Veen, vraagt om een goede afstemming tussen de betrokken partijen. Hiervoor zijn een projectgroep en verschillende werkgroepen ingesteld.
De maatregelen moeten uiterlijk 1 juli 2021 uitgevoerd zijn. Voor de uitvoering trekken we 2 jaar uit. Om daarmee rond juli 2019 te kunnen starten (schop in de grond) moeten de partijen nog veel voorbereidend werk verzetten.

Projectgroep Wooldse Veen

De provincie is opdrachtgever en regisseur van het totale gebiedsproces en alle activiteiten die daarbij horen. De afstemming met Natuurmonumenten, Waterschap Rijn en IJssel, trekkers van de werkgroepen en gemeente Winterswijk doen we in een projectgroep onder voorzitterschap van de provincie. We bespreken daarin de voortgang van het project, bedenken oplossingen voor knelpunten en bereiden zo nodig bestuurlijk overleg voor.
Voor vragen over het gebiedsproces en de projectgroep kunt u terecht bij Jurjen Moorman, j.moorman@gelderland.nl, 026 359 84 51.

Werkgroepen Wooldse Veen

Het voorbereidende werk gaat over verschillende onderwerpen, zoals grondzaken, het maken van plannen en aanvragen van vergunningen, het wijzigen van bestemmingsplannen, communicatie en het meten van de effecten (monitoring). Dat vraagt inzet en samenwerking van diverse deskundigen uit de betrokken organisaties. Per onderwerp gebeurt dat in werkgroepen. Elders in deze nieuwsbrief leest u al meer over de werkgroep die aan de slag is met de monitoring.

De werkgroep inrichting is verantwoordelijk voor het opstellen van een inrichtingsplan, het aanvragen van vergunningen en het voorbereiden van de uitvoering. Projectleider Adinda Crans van Natuurmonumenten coördineert de werkzaamheden. In het volgende artikel stelt zij zich voor. Voor vragen over het inrichtingsplan kunt u terecht bij Adinda Crans, a.crans@natuurmonumenten.nl, 06 15 07 31 34.

Het beschikbaar krijgen van de grond voor de uitvoering van de natuurmaatregelen, is de verantwoordelijkheid van de werkgroep grond. In de afgelopen periode is al met diverse particuliere grondeigenaren overeenstemming bereikt. Met 1 particuliere grondeigenaar voeren we nog overleg. De provincie trekt deze werkgroep waarin ook grondspecialisten van Natuurmonumenten en Waterschap Rijn en IJssel deelnemen. Voor vragen over grondzaken kunt u terecht bij Annelies Kok, a.kok@gelderland.nl, 026 359 80 68.

Adinda Crans, projectleider Natuurmonumenten

Projectleider Natuurmonumenten stelt zich voor

Ik ben Adinda Crans en sinds enige tijd de projectleider voor de inrichting van het Wooldse Veen (en ook het Korenburgerveen). Samen met Waterschap Rijn en IJssel, particulieren, gemeente Winterswijk en de provincie werken we aan de voorbereidingen van de inrichting van het gebied. Ik werk reeds lange tijd voor Natuurmonumenten wat me erg goed bevalt. Ik heb mijn hart verpand aan natuur en Natuurmonumenten, omdat ik vind dat we de natuur in een dichtbevolkt land als Nederland moeten beschermen en behouden.

Rust en troost

Gelukkig lijkt er op dit moment wat meer aandacht te zijn voor natuur, we weten inmiddels dat we rust, troost en rijkdom in natuur kunnen vinden. Duurzaamheid speelt daarbij een belangrijke rol. In sommige gebieden komen echter steeds minder planten- en diersoorten voor en ziet alles er hetzelfde uit.

Goed zorgen voor bijzondere natuur

In het Wooldse Veen is dat gelukkig anders; het veen kent verschillende soorten natuur en er komen zelfs zeer bijzondere diersoorten voor, zoals de hoogveenglanslibel. De combinatie van grond- en oppervlaktewater en bodemopbouw en -samenstelling spelen een grote rol in waar zich welke plantensoorten ontwikkelen. Bij die vegetatie horen weer specifieke diersoorten. Zo ontstaat een keten die van elkaar afhankelijk is. De mens speelt daarin ook een cruciale rol: als wij niet goed zorgen voor die keten, voor dit bijzondere veen, zal het veen op den duur verdwijnen met alle soorten die daarbij horen.

Voorbereiden van uitvoering

Provincie, waterschap, omwonenden, gemeente en Natuurmonumenten dragen ook die zorg en willen graag het Wooldse Veen voor achteruitgang beschermen. Daarvoor zijn we nu bezig met het voorbereiden van alle benodigde processen voordat we kunnen gaan uitvoeren. Denk aan het onderzoeken van grond- en oppervlaktewatersystemen, welke vegetatie zich nu waar ontwikkelt (dat zegt namelijk veel over de kwaliteit van het gebied) en faunaonderzoeken (zoals vleermuizen, broedvogels, reptielen en amfibieën). Ook moeten we vergunningen aanvragen.

Omdat het veen een nat natuurgebied is, dat we nat moeten houden om uitdroging te voorkomen, zorgen we ervoor dat alle uitvoeringsmaatregelen geen of zo min mogelijk effecten zullen hebben op de omgeving. Dat is niet vanzelfsprekend, maar door de inzet van verschillende technische maatregelen wel haalbaar. We willen zeker niet dat de omgeving 'last' krijgt van het veen. We willen juist dat u meegeniet van dit bijzondere natuurgebied, zeldzaam in Nederland en uniek voor de Achterhoek.

U kunt mij voor vragen altijd bellen op 06 150 73 134 of mailen naar a.crans@natuurmonumenten.nl.

Zonnedauw

Hoe weten we of de maatregelen werken?

Met de uitvoering van de maatregelen om waardevolle gebieden en soorten te behouden en te herstellen, is veel geld gemoeid. We willen daarom graag weten of we de afgesproken doelen ook halen of dat we ze zo nodig moeten bijstellen. Meten is weten! De provincie heeft hierover met Natuurmonumenten en Waterschap Rijn en IJssel afspraken gemaakt.

Meetplan aanpak stikstof

In opdracht van de provincie heeft adviesbureau Eelerwoude een meetplan opgesteld voor de maatregelen die stikstof in de bodem moeten verminderen. Dit zijn maatregelen uit het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Door gedurende een langere periode informatie te verzamelen over de waterstanden, de water- en bodemkwaliteit en het voorkomen van bepaalde karakteristieke planten kunnen we zien of we de gewenste resultaten bereiken. We willen ook weten of het hoogveen en de kalkhoudende moerassen zich goed ontwikkelen. Dat meten we met een bepaald type luchtfoto's.

Jaarlijkse veldbezoek

Voor het Programma Aanpak Stikstof (PAS) voeren we elk jaar een veldbezoek uit om de 'vinger aan de pols' te houden. Bij dat veldbezoek staat centraal de vraag of er ontwikkelingen zijn in het gebied die afwijken van de gewenste ontwikkelingen.
Op 22 juni 2017 hebben vertegenwoordigers van de provincie en Natuurmonumenten het gebied bezocht. Van ieder bezoek maken we een verslag. De conclusie van het veldbezoek is dat de gewenste ontwikkeling zich aftekent: het gebied wordt natter en de invloed van kalkrijk grondwater is zichtbaar in de vegetatie. De definitieve gebiedsrapportage kunt u lezen op www.bij12.nl. Wooldse Veen is nummer 64 in de lijst.

Monitoring natuurbeheer

Naast de specifieke monitoring voor PAS en Natura 2000 vindt in het Wooldse Veen ook een algemene inventarisatie plaats van dieren en planten. Hiermee brengen we de resultaten van het natuurbeheer in beeld. Iedere beheerder die subsidie voor het beheer ontvangt, voert een dergelijke inventarisatie uit.

Meetnet voor grondwater

Om te meten hoe nat het wordt, is in het gebied en daarbuiten een netwerk van peilbuizen aanwezig waarin de grondwaterstand continu wordt gemeten. De metingen zijn direct na plaatsing van de peilbuizen gestart en lopen door tot 5 jaar na uitvoering van de watermaatregelen. Met behulp van ingebouwde meetapparatuur worden de grondwaterstanden elk uur gemeten en opgeslagen. De gegevens zijn belangrijk voor het monitoren van de natuurontwikkeling en het vaststellen van eventuele schade. De meetgegevens zijn openbaar. U kunt ze raadplegen via de website van Waterschap Rijn en IJssel.

Grote weerschijnvlinder, foto Natuurmonumenten

Inventarisatie libellen, dagvlinders en sprinkhanen

In 2017 zijn de libellen, dagvlinders en sprinkhanen van het Wooldse Veen in kaart gebracht. Daarvoor is het hele natuurgebied een aantal malen bezocht door deskundigen.
De inventarisatie bevestigt het beeld van de boswachters dat het gebied nog redelijk soortenrijk is. Hoewel het gebied niet verder achteruit is gegaan, zijn er de afgelopen decennia wel een aantal hoogveenvlinders verdwenen. Door de maatregelen die recent zijn getroffen en die we de komende jaren uitvoeren, zal naar verwachting het leefgebied voor libellen, dagvlinders en sprinkhanen verbeteren.

Gevlekte witsnuitlibel gespot
Natuurmonumenten is verheugd over de aanwezigheid van de gevlekte witsnuitlibel. Al enige jaren worden exemplaren verspreid door het veengebied gezien en ook de inventarisatie van dit jaar leverde een aantal waarnemingen op. Deze zeldzame soort heeft hier nu vermoedelijk echt een populatie.

Venwitsnuitlibel
Ook de venwitsnuitlibel is gezien. Deze kenmerkende soort voor voedselarme vennen en venen gaat in Nederland snel achteruit, maar is gelukkig nog wel in het Wooldse Veen aanwezig.

Grote weerschijnvlinder nieuw in Wooldse Veen
Een nieuwe soort die dit jaar is gezien, is de grote weerschijnvlinder. Deze vlinder is spectaculair om te zien door de blauwpaarse glans op de bovenkant van de vleugels. Alleen de mannetjes hebben deze glans. Het vrouwtje is bruin en mist deze glans. Deze vlinder komt op meer plekken rondom Winterswijk voor en heeft nu mogelijk ook een plekje in het Wooldse Veen gevonden. Rond de eeuwwisseling waren er vermoedelijk maar tien of elf populaties in Nederland. Sindsdien breidt de soort zich weer uit. Door de natuurmaatregelen in het Wooldse Veen zal het leefgebied voor deze soort aantrekkelijker worden.

Heidesabelsprinkhaan en zompsprinkhaan
Van de sprinkhanen zijn de heidesabelsprinkhaan en zompsprinkhaan waargenomen. Beide soorten zijn zeldzaam in de omgeving van Winterswijk en karakteristiek voor heide en schrale graslanden. Het zijn daarom belangrijke graadmeters voor de kwaliteit van het gebied.

Venwitsnuitlibel, foto Natuurmonumenten

Uitvoering Kottense Veen

Direct naast het Wooldse Veen ligt het natuurproject Kottense Veen. Hier liggen voormalige landbouwpercelen die omgevormd worden naar natuur. Het gaat om een gebied van ruim 10 hectare aan de zuidzijde van de Kuipersweg net ten oosten van Wooldse Veen. In het gebied gaan we op diverse plaatsen de bodem verlagen, bestaande watergangen dempen en nieuwe aanleggen.

Natter

Door de maatregelen worden de percelen een stuk natter. Dit is goed voor de ontwikkeling van natte schraallanden (grasland met veel soorten gras en bloemen), vochtige heiden (heideveldjes met mos, dopheide en grasjes) en hoog- en laagveenbos (bosjes met zwarte els, zachte berk en grauwe wilg).

Uitvoering gestart

De watermaatregelen worden in opdracht van Waterschap Rijn en IJssel uitgevoerd en de natuurmaatregelen in opdracht van de provincie. De gemeente Winterswijk zorgt voor de aanleg van een wandel- en fietspad tussen de Kuipersweg en de Vennweg die in Duitsland ligt. De aannemer is met de uitvoering gestart.

Tegelijkertijd gaat de aannemer ook maatregelen uitvoeren in 3 andere natuurgebieden die op 1 à 2 km afstand liggen van het Kottense Veen. Het gaat om de natuurgebieden: Aerden Kuijk, Osink Bemersbeek en Schippersbeek.

Broedseizoen

Afhankelijk van de weers- en terreinomstandigheden bepaalt de aannemer in welke volgorde de maatregelen worden uitgevoerd. De aannemer wil zo veel mogelijk maatregelen uitvoeren voor het volgende broedseizoen, dat in maart 2018 begint. Voor vragen over het project Kottense Veen kunt u terecht bij Gert Jan Smit, g.smit@wrij.nl, 06 51 26 73 85.

Natuurgebieden in Winterswijk

Aan drie kanten omsloten door Duitsland, liggen ver van de snelweg een aantal unieke natuurgebieden. In onder meer het Wooldse Veen, Willinks Weust, Korenburgerveen, Bekendelle en het gebied rond de Boven-Slinge werkt de provincie Gelderland samen met het Waterschap Rijn en IJssel, de gemeente Winterswijk, en terreinbeherende organisaties aan de bescherming en het herstel van de prachtige natuur als onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een initiatief van de provincie Gelderland en komt tot stand in samenwerking met Waterschap Rijn en IJssel, Natuurmonumenten en gemeente Winterswijk. U ontvangt deze nieuwsbrief omdat u eigendommen heeft in of dichtbij Wooldse Veen of omdat u in het verleden betrokken was. Wij houden u via deze nieuwsbrief op de hoogte van de ontwikkelingen in Wooldse Veen. In 2018 organiseren wij een of meerdere bijeenkomsten. We hopen u dan meer in detail te kunnen informeren over de geplande maatregelen voor de natuur in het gebied.

Aanmelden nieuwsbrief
Gedurende de looptijd van het project ontvangt u 2 keer per jaar een nieuwsbrief, of vaker als er nieuws is. De nieuwsbrieven sturen we digitaal. Ontvangt u de nieuwsbrief nog niet? Stuur dan een mail naar: wooldseveen@gelderland.nl. Als u geen e-mailadres heeft, neem dan telefonisch contact op, dan sturen wij u de nieuwsbrief per post.

Meer informatie op website
Achtergrondinformatie en documenten kunt u raadplegen op www.gelderland.nl/wooldse-veen. In de vorige nieuwsbrief staat informatie over het meetnet voor grondwater en de aanpak van stikstof. Deze nieuwsbrief vindt u ook op de website.

Hoogveenglanslibel

Provincie Gelderland
Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl

17153 012